

BALCAR POLANSKÝ EVERSLEDHDS

MĚSTSKÝ SOUD V PRAZE	
pracoviště Slezská	
Doslo dne:	13-03-2008
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

Městský soud v Praze
pracoviště Slezská
Slezská 9
120 00 Praha 2

Datum 13. března 2008

Naše zn. 2023/04/Pil

-----
sp. zn. 46 Cm 238/2000

46 Cm 238/2000

Žalobce: **Mgr. Pavel Klán**, se sídlem U Průhonu 40, Praha 7, správce konkurzní podstaty úpadce TESLAMP Holešovice a.s., se sídlem Praha 7, U Papírny 9/614, PSČ 170 00, IČ: 00009784,

Žalovaný: **Česká spořitelna, a.s.**, se sídlem Olbrachtova 1929/62, Praha 4, IČ: 45244782,

právně zastoupený Mgr. Markem Pilařem, advokátem, advokátní kancelář Balcar Polanský Eversheds, se sídlem Elišky Peškové 15, 150 00 Praha 5,

Vedlejší účastník

na straně žalovaného: **Česká republika - Ministerstvo financí České republiky**, Letenská 15, Praha 1, IČ: 00006947, (dříve Česká konsolidační agentura, se sídlem Janovského 438/2, Praha 7, IČ: 70100966),

o 1.222,034.195,72 Kč s přísl.

Dovolání žalovaného proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12.12.2007, č.j. 9 Cmo 463/2007-584

Plná moc

Trojmo

Balcar Polanský Eversheds

Advokátní kancelář
Elišky Peškové 735/15
150 00 Praha 5

Tel +420 251 009 111
Fax +420 251 009 112

www.balcarpolansky.cz

Balcar Polanský Eversheds s.r.o.

Advokátska kancelária
Šafárikovo námestie 4
811 02 Bratislava

Tel +421 220 251 311
Fax +421 220 251 312

www.balcarpolansky.sk

Balcar Polanský Eversheds je členem Eversheds International Limited

Balcar Polanský Eversheds je sdružením podle § 14 zák. č. 85/1996 Sb., zákon o advokacii.
Společník pověřený vedením kanceláře: JUDr. Jaroslav Polac, č. ev. ČAK: 0513
Společník pověřený vedením účetnictví: JUDr. Petr Balcar, č. ev. ČAK: 0009
IČ: 66198003, DIČ: CZ510326096
www.eversheds.com

Dne 16.1.2008 byl právnímu zástupci žalovaného doručen rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 12.12.2007, č.j. 9 Cmo 463/2007-584, kterým Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18.12.2006, č.j. 46 Cm 238/200-492, ve znění opravného usnesení ze dne 4.5.2007, č.j. 46 Cm 238/200-528,

- se v části bodu II. výroku v rozsahu částky 523.849.103,87 Kč potvrzuje a
- ve zbývajících částech se bod II. výroku a bod III. výroku zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12.12.2007, č.j. 9 Cmo 463/2007-584, podává žalovaný toto

d o v o l á n í:

Rozsudek Vrchního soudu v Praze (dále jen „odvolací soud“) ze dne 12.12.2007, č.j. 9 Cmo 463/2007-584, (dále jen „napadený rozsudek“) napadá žalovaný svým dovoláním v bodě I. výrokové části.

Žalovaný upozorňuje, že klíčové dokumenty a subjekty jsou níže v textu tohoto dovolání pro zjednodušení a přehlednost označovány takto:

- Smlouva o úvěru č. 420/001/96, uzavřená dne 3.5.1996 mezi žalovaným a společností TES PRAHA a.s., jako „Smlouva o privatizačním úvěru“ a/nebo „Privatizační úvěr“,
- Smlouva o úvěru č. 700/011/98, uzavřená dne 30.1.1998 mezi žalovaným a společností TESLA Holešovice, a.s., Praha, jako „Smlouva o devizovém úvěru“ a/nebo „Devizový úvěr“,
- Smlouva o převzetí dluhu, uzavřená dne 11.8.1997 mezi žalovaným a společností TESLA Holešovice, a.s., Praha, (smlouva je nesprávně označena jako Smlouva o převzetí dluhu, fakticky se jednalo o Smlouvu o přistoupení k závazku) jako „Smlouva o přistoupení k závazku“,
- společnost TES PRAHA a.s., IČ: 64949133, jako „TES“,
- společnost TESLAMP Holešovice a.s. (dříve obchodní firma TESLA Holešovice, a.s., Praha), IČ: 00009784, jako „TESLAMP“.

Žalovaný dále upozorňuje, že v textu tohoto dovolání je žalobce označován i jako „TESLAMP“ a že veškeré úkony a jednání, u kterých je uváděno, že byly učiněny žalobcem, byly fakticky provedeny TESLAMPem. Důvodem takového označování je skutečnost, že procesně je žalobcem správce konkursní podstaty TESLAMPu, ačkoli v hmotně právním nositelem nároku, který je předmětem tohoto řízení, je společnost TESLAMP, která byla účastníkem celé transakce.

I.

Přípustnost dovolání

Dovolání je přípustné, neboť

- napadeným rozsudkem bylo v části potvrzeno rozhodnutí soudu I. stupně, kterým soud I. stupně rozhodl ve věci samé jinak, než v dřívějším rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.).

Soudní řízení, kterého se týká toto dovolání, bylo zahájeno již v září roku 2000. Za celou dobu trvání soudního sporu nebyl odvolací soud schopen zaujmout a formulovat jednoznačný právní názor, který by soudu I. stupně dával jasnou instrukci pro vedení dalšího řízení. Tato absence jednoznačných formulací právních názorů odvolacího

soudu vedla k tomu, že soudem I. stupně byly v průběhu řízení vydány tři zcela rozdílné rozsudky (rozsudek zcela zamítající nárok žalobce, rozsudek z menší části vyhovující nároku žalobce, ale z podstatně větší části žalobu zamítající a nakonec rozsudek v plném rozsahu vyhovující nároku žalobce).

Rozsudkem ze dne 17.3.2003 soud I. stupně žalobu zamítl v celém rozsahu. V pořadí druhým rozsudkem ze dne 28.2.2005 soud I. stupně přiznal žalobci nárok pouze co do částky 410.145.918,54 Kč a v podstatně větší části (do částky 811.888.203,13 Kč) nárok žalobce zamítl. V pořadí třetím rozsudkem ze dne 18.12.2006 soud I. stupně žalobě žalobce vyhověl v celém rozsahu.

Napadeným rozsudkem byl potvrzen rozsudek soudu I. stupně ze dne 18.12.2006, kterým soud I. stupně rozhodl ve věci samé jinak než ve svém dřívějším rozsudku ze dne 17.3.2003 proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu obsaženým v usnesení odvolacího soudu ze dne 7.4.2004, kterým odvolací soud zrušil dřívější rozsudek soudu I. stupně ze dne 17.3.2003.

Rovněž ve svém rozsudku ze dne 18.12.2006 rozhodl soud I. stupně jinak než ve svém v pořadí druhém rozsudku ze dne 28.2.2005, proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, obsaženým v usnesení odvolacího soudu ze dne 15.5.2006.

Odvolací soud napadeným rozsudkem částečně potvrdil rozsudek soudu I. stupně ze dne 18.12.2006, ve kterém dospěl soud I. stupně k závěru, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci z titulu bezdůvodného obohacení částku 1.123.837.753,87 Kč. Rozsudek soudu I. stupně byl přitom zásadně ovlivněn závaznými právními názory odvolacího soudu, obsaženými v předchozích usneseních odvolacího soudu ze dne 7.4.2004 a 15.5.2006.

Z výše uvedeného je zřejmé, že rozhodování soudu I. stupně bylo v průběhu osmi let dosavadního trvání soudního řízení opakovaně usměrňováno závaznými právními názory odvolacího soudu. S ohledem na rozsudek Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 26 Odo 865/2006 ze dne 25.9.2007, je tak dána přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.

- napadeným rozsudkem bylo potvrzeno rozhodnutí soudu I. stupně a napadený rozsudek má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.).

Žalovaný je přesvědčen o přípustnosti dovolání dle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., a to zejména s ohledem na skutečnost, že rozhodnutí odvolacího soudu řeší řadu právních otázek v rozporu s hmotným právem. Tyto otázky jsou uvedeny v článku VI. tohoto dovolání.

Jedná se o otázky zásadního právního významu a žalovaný je přesvědčen, že je nutné, aby na ně Nejvyšší soud ČR vyslovil svůj právní názor. Jedině takovýto postup Nejvyššího soudu ČR je schopen dát účastníkům sporu dostatečnou právní jistotu pro další pokračování tohoto a souvisejících soudních sporů.

- napadeným rozsudkem byly některé právní otázky řešeny rozdílně oproti rozhodování soudů nižší instance ve věcech majících stejný skutkový základ (§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.)

Jedná se zejména o rozdílné posouzení otázky, zda plněním žalobce na Privatizační úvěr docházelo ke splácení Privatizačního úvěru za společnost TES a tedy ke snížení jejího dluhu vůči žalovanému či nikoliv.

Skutkový základ (tj. vztah Smlouvy o privatizačním úvěru, Smlouvy o přistoupení k závazku a Smlouvy o devizovém úvěru a s tím spojené plnění TESLAMPu a jeho vliv na zánik závazku z Privatizačního úvěru) byl předmětem řízení o incidenční žalobě, vedeného u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 41 Cm 74/2006. Zatímco v řízení, ve kterém byl vydán napadený rozsudek, dospěl odvolací soud k závěru, že platbami žalobce nemohlo dojít ke snížení dluhu společnosti TES z Privatizačního úvěru, v řízení o incidenční žalobě dospěl Krajský soud v Hradci Králové ke zcela opačnému závěru, že veškeré platby žalobce (včetně platby z Devizového úvěru) vedly k úhradě Privatizačního úvěru a docházelo tak ke snížení dluhu společnosti TES z Privatizačního úvěru.

Pokud soudy nižší instance při posuzování totožné předběžné otázky dospějí ke zcela opačným závěrům, je nutné, aby Nejvyšší soud ČR učinil všechna nezbytná opatření k odstranění těchto rozporů a tím zajistil sjednocení rozhodování podřízených soudů a obnovil tak důvěru v právo, která je nekonzistentními, nelogickými a rozpornými rozhodnutími soudů nižší instance narušována.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti je žalovaný přesvědčen, že nejednotnost či dokonce rozpornost v rozhodování soudů nižší instance a rozdílnost v aplikaci příslušných právních norem na stejný skutkový stav činí napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutím majícím po právní stránce zásadní právní význam ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

II.

Dovolací důvody

Dovolání je žalovaným podáváno z důvodů, že:

- řízení před odvolacím soudem i soudem I. stupně bylo postiženo vadami, které měly za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř.),
- napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.),
- napadený rozsudek vychází ze skutkových zjištění, která nemají oporu v provedeném dokazování (§ 241a odst. 3 o.s.ř.).

III.

Vady řízení před odvolacím soudem a soudem I. stupně

(dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř.)

Žalovaný je přesvědčen o tom, že celé řízení, jak před soudem I. stupně, tak i před soudem odvolacím, bylo zatíženo značnými procesními pochybeními, která vyústila v nesprávnost rozsudku soudu I. stupně i v nesprávnost napadeného rozsudku.

1. Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku

Napadený rozsudek je nepřezkoumatelný zejména z důvodu nepřezkoumatelnosti odůvodnění napadeného rozsudku, neboť z odůvodnění napadeného rozsudku není vůbec zřejmé, proč odvolací soud potvrdil část výroku II, rozsudku soudu I. stupně právě v částce 523.849.103,87 Kč a jak k dané částce, jako povinnosti žalovaného, dospěl. Odvolací soud v odůvodnění napadeného rozsudku nerespektoval požadavky § 157 odst. 2 o.s.ř., což způsobuje jeho nepřezkoumatelnost.

Ustanovení § 157 odst. 2 o.s.ř., které dle ustanovení § 211 o.s.ř. platí přiměřeně i pro rozsudky vydávané odvolacími soudy, stanoví, že odůvodnění rozsudku musí obsahovat uvedení toho, čeho se žalobce domáhá a z jakých důvodů a jak se k věci vyjádřil žalovaný. Dále je soud povinen stručně a jasně vyloučit, které skutečnosti má za prokázané a které nikoliv, o které důkazy opřel svá skutková zjištění, jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce (viz. též usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 22/2002). Odvolací soud však v napadeném rozsudku tyto svoje zákonné povinnosti nesplnil.

Odůvodnění napadeného rozsudku vůbec neobsahuje řadu argumentů, které žalovaný v řízení na svoji obranu uplatnil, jako např. otázku pasivní legitimace žalovaného, tj. otázku vůči komu se žalobce mohl domáhat vydání bezdůvodného obohacení. Vzhledem k absenci uvedení jednotlivých argumentů žalovaného se pak odvolací soud ani žádným způsobem s těmito argumenty nevypořádal, čímž nesplnil požadavek ustanovení § 157 o.s.ř.

Odvolací soud dále v napadeném rozsudku vůbec neuvedl, jakými úvahami se řídil a na základě jakých skutkových a důkazních zjištění učinil závěr o tom, že žalobce má vůči žalovanému nárok na částku 523.849.103,87 Kč.

Napadený rozsudek totiž neobsahuje vůbec žádnou specifikaci nároku, přiznaného žalobci, není z něj zřejmé, zda se jedná o jistinu, užitky, úroky či úroky z prodlení. Z napadeného rozsudku rovněž není zřejmé, ke kterému z žalobcem tvrzených neplatných úkonů se toto plnění vztahuje. Z napadeného rozsudku tak není vůbec možné objektivně zjistit, jak odvolací soud dospěl k závěru, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci právě částku 523.849.103,87 Kč, když tento závěr soudu I. stupně vůbec nevyplývá z jeho skutkového posouzení.

Uvedení toho, co představuje částka, jejíž plnění je žalovanému soudním rozhodnutím ukládáno, navíc za situace, kdy, ačkoliv se jedná o částku v řádu stovek milionů korun, tato částka představuje jen část předmětu řízení, je dle přesvědčení žalovaného podstatnou náležitostí odůvodnění rozsudku a není možné, aby účastníci řízení byli ohledně této otázky v nejistotě. Za situace, kdy je věc v části vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení, způsobuje neuvedení složení přiznaného nároku navíc i nejistotu soudu I. stupně, kterému nemůže být vůbec zřejmé, o jaké části nároku žalobce bylo již odvolacím soudem rozhodnuto a ohledně jaké části má být řízení provedeno znovu.

Za této situace tedy nezbyvá žalovanému než hádat, co představuje částka, povinnost k jejímuž plnění byla žalovanému napadeným rozsudkem uložena, což je však absolutně nepřijatelné a činí to napadený rozsudek absolutně nepřezkoumatelným.

2. Procesní pochybení odvolacího soudu a soudu I. stupně

Procesní pochybení odvolacího soudu spatřuje žalovaný v tom, že odvolací soud v části potvrdil výrok II. rozsudku soudu I. stupně, ačkoliv pro tento postup nebyly dány podmínky.

Rozsudek soudu I. stupně byl totiž dle přesvědčení žalovaného nepřezkoumatelný pro nesrozumitelnost jako celek a to především z důvodu nerespektování požadavků stanovených v ustanovení § 157 odst. 2 o.s.ř.. Vady rozsudku soudu I. stupně je možno především spatřovat v tom, že soud I. stupně v odůvodnění rozsudku obsáhle cituje své předcházející rozsudky, rozhodnutí odvolacího soudu a písemná vyjádření účastníků, odůvodnění rozsudku neobsahuje však již řádné odůvodnění v souladu s § 157 o.s.ř.

Dle ustálené judikatury způsobuje nerespektování požadavků stanovených v ustanovení § 157 odst. 2 o.s.ř. nepřezkoumatelnost takového soudního rozhodnutí (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 177/2002). Rovněž Ústavní soud ČR opakovaně rozhodl v tom smyslu, že pokud odůvodnění rozsudku neobsahuje náležitosti uvedené v ustanovení § 157 odst. 2 o.s.ř., jedná se o rozhodnutí nepřezkoumatelné, které navíc porušuje právo na soudní ochranu zakotvené Listinou základních práv a svobod (viz. rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 84/94, sp. zn. IV. ÚS 304/98, sp. zn. II. ÚS 94/98, sp. zn. I. ÚS 236/98, sp. zn. IV. ÚS 582/01, sp. zn. II. ÚS 385/01).

Za situace, kdy z důvodu nepřezkoumatelnosti rozsudku soudu I. stupně pro nesrozumitelnost a podstatných procesních vad řízení před soudem I. stupně, nebyly dány podmínky ani pro částečné potvrzení rozsudku soudu I. stupně, měl odvolací soud postupovat dle § 219a o.s.ř. a rozsudek soudu I. stupně zrušit jako celek a věc vrátit soudu I. stupně k dalšímu řízení. Tím, že tak odvolací soud neučinil a částečně rozsudek soudu I. stupně potvrdil, odňal žalovanému možnost napadnout toto zjevně nesprávné rozhodnutí soudu odvoláním, čímž mu tzv. odňal jednu soudní instanci a zatížil tak řízení vadou ve smyslu § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř. a navíc porušil ústavou zaručené právo žalovaného na soudní ochranu dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

Napadený rozsudek je v přímém rozporu s § 219 o.s.ř., dle kterého může odvolací soud rozhodnutí potvrdit, je-li věcně správné. V daném případě však odvolací soud zcela nelogicky rozhodl o potvrzení pouze části výroku II. rozsudku soudu I. stupně a ve zbytku výroku II. rozsudek soudu I. stupně zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. Takovýto postup však není dle přesvědčení žalovaného možný, neboť odvolací soud může podle § 219 o.s.ř. potvrdit rozsudek jen zčásti, avšak jen v některých z jeho dílčích výroků nebo jen ohledně základu věci. Ani o jeden případ se však v dané věci nejednalo.

V daném případě tak došlo napadeným rozsudkem k rozštěpení rozhodnutí o jednom nároku žalobce, aniž by odvolací soud definitivně rozhodl o nároku žalobce jako celku (např. tak, že by v části oprávněnost nároku potvrdil a v části zamítl). Odvolacím soudem měl být zrušen celý výrok II. rozsudku soudu I. stupně nebo odvolací soud měl rozhodnout pouze o základu věci.

Odvolací soud navíc v potvrzující části napadeného rozsudku přiznal žalobci nárok na vydání užitků i z částky, o jejíž oprávněnosti nebylo rozhodnuto a ohledně které byla věc vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Žalovaný je toho názoru, že výše uvedená pochybení soudů nižší instance, jakož i nepřezkoumatelnost jimi vydaných rozhodnutí, jsou takového charakteru, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. a) o.s.ř.

IV.

Nesprávnost právního posouzení odvolacího soudu

(dovolací důvod § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř.)

Odvolací soud v napadeném rozsudku dospěl k následujícímu právnímu posouzení:

1. Smlouva o přistoupení k závazku a Smlouva o devizovém úvěru jsou neplatné pro rozpor s § 161e odst. 1 obch. zák.
2. Legitimita postupu žalovaného dle § 332 odst. 1 obch. zák. je uvedeným zákonným zákazem (§ 161e obch. zák.) vyloučena.
3. Není rovněž namístě úvaha o aplikaci § 454 obč. zák. na jednání žalobce – tato skutková podstata může být naplněna jen tehdy, když ten, za něž bylo plněno třetí

- osobou jeho věřiteli, aniž by byl mezi touto třetí osobou a věřitelem právní vztah, byl tímto zbaven své povinnosti věřiteli plnit. Tak tomu v daném případě není.
4. Žalovaný se přijetím plnění od žalobce bezdůvodně obohatil a je povinen toto bezdůvodné obohacení vydat žalobci.
  5. Žalobci náleží vydání bezdůvodného obohacení do výše plnění poskytnutého žalovanému z neplatné Smlouvy o přistoupení k závazku.
  6. Žalovaný nejednal v dobré víře (a to zejména s ohledem na personální propojení zúčastněných právnických osob). Výše užitků byla účastníky učiněna nespornou.
  7. Ohledně bezdůvodného obohacení z neplatné Smlouvy o devizovém úvěru nemůže být nárok žalobce na vydání bezdůvodného obohacení důvodný do výše částky poskytnuté žalovaným žalobci a žalobcem následně žalovanému vrácené (jistina).

Již ve svém předchozím usnesení odvolací soud dále dospěl k právnímu názoru, že nárok žalobce na vydání bezdůvodného obohacení nemůže být promlčen, neboť je namístě aplikovat úpravu promlčení dle obchodního zákoníku.

Co se týče částky 599.988,650,- Kč, kterou žalovaný uplatnil k započtení v rámci své obrany v soudním řízení, byl rozsudek soudu I. stupně zrušen jako nepřezkoumatelný a věc byla v tomto rozsahu vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Nesprávnost právního posouzení napadeného rozsudku spatřuje žalovaný zejména v nesprávném právním posouzení následujících právních otázek:

1. Otázka neplatnosti Smlouvy o přistoupení k závazku

Žalovaný je přesvědčen, že na základě zjištěného skutkového stavu odvolací soud nesprávně posoudil otázku platnosti Smlouvy o přistoupení k závazku.

V souvislosti s posouzením platnosti Smlouvy o přistoupení k závazku je totiž dle přesvědčení žalovaného nezbytně nutné zohlednit skutkové okolnosti vedoucí k uzavření předmětné smlouvy, což však odvolací soud neučinil. Neučinil tak ani soud I. stupně a odvolací soud se absencí zohlednění skutkových okolností vůbec nezabýval.

Naopak rozsudek soudu I. stupně, jakož i soudu odvolacího, vycházejí z nesprávného názoru odvolacího soudu, uvedeného v jeho usnesení ze dne 7.4.2004, že společnost TESLAMP neměla mít žádný zájem na přistoupení k téměř miliardovému dluhu, aniž by obdržela jakékoli protiplnění. Tento názor odvolacího soudu však nemá žádnou oporu v provedeném dokazování (viz článek V. tohoto dovolání). Navíc je tento názor zcela nesprávný, neboť vůbec nezohledňuje podstatné skutečnosti související s uzavřením Smlouvy o přistoupení k závazku.

Ze skutkového stavu jednoznačně vyplývá, že Smlouva o přistoupení k závazku byla ze strany žalobce uzavírána za situace, kdy žalobce na základě platně (přínejmenším z důvodu, že takovéto zajištění, které bylo zřízeno před 30.6.1996, tj. před účinností § 161e obch. zák., tehdejší právní úprava umožňovala) zřízených zástavních práv k téměř veškerému svému nemovitému majetku zajišťoval závazek společnosti TES z Privatizačního úvěru. Vzhledem k tomu, že se jednalo o zajištění platné, dostal se žalobce v důsledku prodlení společností TES se splácením Privatizačního úvěru do situace, kdy došlo resp. mohlo dojít k ohrožení zastavených nemovitostí, neboť se žalovaný mohl domáhat jejich prodeje za účelem úhrady zajišťovaného dluhu. Vzhledem k tomu, že zástavní právo ve prospěch žalovaného k zajištění Privatizačního úvěru bylo platně zřízeno k veškerému nemovitému majetku důležitému pro další podnikání žalobce, došlo by jeho nuceným prodejem k ohrožení podnikání žalobce. Bylo tedy nepochybným zájmem žalobce řešit problematiku zaplacení Privatizačního úvěru.

Ani soud I. stupně ani soud odvolací se však uvedenými skutečnostmi nezabývaly a ponechaly existenci zástavního práva k nemovitostem žalobce zcela nepovšimnutou. Takovýto postup soudů však vedl k nesprávným skutkovým zjištěním a nesprávným právním závěrům, a to nejen ohledně platnosti Smlouvy o přistoupení k závazku, ale také ohledně přípustnosti aplikace § 332 obch. zák. a posouzení nároku žalobce jako nároku v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku dle § 265 obch. zák. (viz. článek IV. bod 5 tohoto dovození).

2. Otázka promlčení nároku žalobce na vydání bezdůvodného obohacení

Odvolací soud odmítl námitku promlčení, vznesenou žalovaným, jako nedůvodnou, neboť dospěl k nesprávnému právnímu názoru, že promlčení nároku na vydání bezdůvodného obohacení se řídí obchodním zákoníkem. S tímto závěrem odvolacího soudu však žalovaný nesouhlasí.

Smlouva o přistoupení k závazku je jako smluvní typ upravena v občanském zákoníku a vzhledem k tomu, že byla uzavřena před 1.1.2001, je namístě aplikovat ustanovení občanského zákoníku na celý právní vztah touto smlouvou založený, tedy i na případnou problematiku promlčení. Na tomto závěru dle přesvědčení žalovaného nic nemění ani případná neplatnost Smlouvy o přistoupení k závazku, neboť nelze vystavovat účastníky vztahu takové právní nejistotě, aby v době uzavření právního vztahu nebyli schopni určit právní předpis, kterým se jejich vztahy a nároky z nich budou řídit. Jestliže se dle současné judikatury po účastnících právních vztahů nevyžaduje, aby své nároky právně kvalifikovali, a tato úloha je ukládána soudu, nelze po nich ani požadovat, aby kvalifikovali odlišně promlčení nároků (podle občanského nebo obchodního zákoníku) jen v závislosti na tom, zda jimi uzavřená smlouva bude následně soudem kvalifikována jako platná či neplatná.

Jestliže je tedy dle § 261 odst. 6 obch. zák. ve znění platném do 1.1.2001 třeba na vztah ze Smlouvy o přistoupení k závazku aplikovat občanský zákoník jako celek, pak je třeba občanský zákoník aplikovat i na stanovení délky promlčecí doby a jejího běhu, a to ať už je předmětná smlouva platná či nikoliv.

Dle přesvědčení žalovaného měla být námitka promlčení posouzena dle § 107 odst. 1 obč. zák., dle kterého se právo na vydání bezdůvodného obohacení promlčí v subjektivní lhůtě dvou let. Pro počátek promlčení je pak v daném případě rozhodující okamžik uskutečnění jednotlivých plateb, neboť při posouzení Smlouvy o přistoupení k závazku jako absolutně neplatné pro rozpor se zákonem muselo být žalobci již při poskytnutí každé jednotlivé platby na Privatizační úvěr zřejmé, že plní z neplatného právního úkonu. Z tohoto důvodu jsou promlčeny veškeré platby žalobce, které byly žalovanému uhrazeny před 29.9.1998 (tedy více než dva roky před podáním žaloby).

Z uvedeného vyplývá, že odvolací soud nesprávně posoudil námitku promlčení části nároku žalobce jako nedůvodnou a nárok žalobce měl být zamítnut také z důvodu vznesené námitky promlčení.

3. Otázka neexistence bezdůvodného obohacení z důvodu aplikace § 332 obch. zák. a § 454 obč. zák.

Odvolací soud jako nedůvodnou odmítl námitku žalovaného ohledně neexistence bezdůvodného obohacení na jeho straně z důvodu aplikace § 332 odst. 1 obch. zák. a to pro rozpor aplikace § 332 odst. 1 obch. zák. se zákonným zákazem § 161e obch. zák.

Žalovaný je však přesvědčen, že všechny podmínky pro aplikaci ustanovení § 332 obch. zák. byly splněny a jeho aplikaci nebrání ani § 161e obch. zák.

Pro správné posouzení této otázky je dle přesvědčení žalovaného třeba vycházet z toho, že:

- v den uzavření Smlouvy o privatizačním úvěru byly mezi žalovaným a TESLAMPem uzavřeny smlouvy, na základě kterých TESLAMP poskytl žalovanému zajištění pohledávky žalovaného vůči TESu z Privatizačního úvěru, a to všemi svými nemovitostmi. Toto zajištění úvěru bylo řádně sjednáno a vzniklo platně.
- TES byl v okamžiku poskytnutí plnění TESLAMPem na Privatizační úvěr v prodlení se splácením Privatizačního úvěru, když TES neuhradil mimořádnou splátku Privatizačního úvěru ve výši 200.000.000,- Kč, ale uhradil pouze dne 21.2.1997 částku ve výši 3.200.000,- Kč. Od 1.7.1997 se tedy TES dostal do prodlení. TES uhradil ještě dne 4.7.1997 na Privatizační úvěr úroky z úvěru ve výši 14.479.645,92 Kč. Po tomto datu již TES nesplácel ani Privatizační úvěr ani úroky z Privatizačního úvěru.

V daném případě je zcela zjevné, že TESLAMP projevili svou vůli platit dluh z Privatizačního úvěru namísto TESu již Smlouvou o přistoupení k závazku. TESLAMP věděl, že dluh z Privatizačního úvěru není jeho dluhem, přesto projevili vůli k tomuto cizímu dluhu přistoupit a za TES uhradit, což i skutečně činil. Skutečnost, že Smlouva o přistoupení k závazku je neplatná, což však žalovaný odmítá, nemá žádný vliv na vůli TESLAMPu hradit cizí dluh.

Za těchto okolností byl žalovaný povinen plnění TESLAMPu na Privatizační úvěr přijmout, neboť v době poskytnutí plnění byl TES v prodlení s úhradou Privatizačního úvěru a TESLAMP dluh TESu z Privatizačního úvěru zajišťoval. Navíc TES o tomto plnění TESLAMPu nejenže věděl (díky personálnímu propojení TESu a TESLAMPu), ale s tímto také souhlasil. Tyto skutečnosti se týkají všech plateb uskutečněných na Privatizační úvěr, ať již z vlastních prostředků TESLAMPu či z prostředků z Devizového úvěru.

S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti je žalovaný přesvědčen, že byly splněny všechny podmínky pro aplikaci ustanovení § 332 odst. 1 věta druhá obch. zák., za kterých je věřitel povinen plnění třetí osoby přijmout. Aplikaci tohoto ustanovení nemůže bránit ani § 161e obch. zák., neboť v době poskytnutí plnění byl TES v prodlení s úhradou Privatizačního úvěru a TESLAMP dluh TESu z Privatizačního úvěru zajišťoval.

I pokud tedy TESLAMP poskytl plnění v rozporu se zákonným zákazem, neznamená aplikace ustanovení § 332 odst. 1 věta druhá obch. zák. zánik práva TESLAMPu na vydání takto poskytnutého plnění. Tento nárok však směřuje vůči společnosti TES, za kterou TESLAMP protiprávně plnil, nikoliv vůči žalovanému.

Odvolací soud rovněž jako nedůvodnou odmítl námitku žalovaného ohledně neexistence bezdůvodného obohacení na jeho straně z důvodu aplikace § 454 obč. zák. Dle názoru odvolacího soudu může být tato skutková podstata naplněna jen tehdy, když ten, za něžž bylo plněno třetí osobou jeho věřiteli, aniž by byl mezi touto třetí osobou a věřitelem právní vztah, byl tímto zbaven své povinnosti věřiteli plnit, což se v daném případě dle názoru odvolacího soudu nestalo.

Žalovaný je však přesvědčen, že mu s ohledem na § 454 obč. zák. žádné bezdůvodné obohacení nevzniklo, a to z následujících důvodů:

- V roce 1997 projevili TESLAMP vůči žalovanému vůli přistoupit k závazku společnosti TES a zaplatit zůstatek Privatizačního úvěru TESu, tedy vůli plnit za TES, co TES měl po právu plnit sám, aniž TESLAMP byl povinen tak učinit.

Skutečnost, že TESLAMP uzavřel za účelem placení Privatizačního úvěru dne 11.8.1997 se žalovaným zvláštní smlouvu, tj. Smlouvu o přistoupení k závazku, a že splátky poukazoval na Privatizační úvěr jménem svým, nikoliv jménem TESu, není z tohoto hlediska podstatná.

Ustanovení § 454 obč. zák. nepředpokládá, aby ten, kdo plní za jiného, plnil jeho jménem. Slova zákona „za nějž bylo plněno“ nelze vykládat subjektivně, tj. tak, že určitá osoba má úmysl jednat za někoho jiného, nýbrž objektivně, tj. tak, že určitá osoba vynaloží za jiného náklad, který je pro jinou osobu užitečný a který měla tato jiná osoba právní povinnost vynaložit.

- Z postupu TESLAMPu a zejména z jeho vůle převzít dluh je patrné, že jednal v úmyslu prospět společnosti TES, tedy plnit za TES, co TES po právu měl plnit sám. Skutečnost, že se TESLAMP k placení dluhu vůči žalovanému formálně zavázal a že právní důvod vzniku takového závazku stihá neplatnost, což však žalovaný odmítá, není pro aplikaci § 454 obč. zák. překážkou.
- Takovýmto způsobem je třeba pohlížet nejen na platby z vlastních peněžních prostředků TESLAMPu na Privatizační úvěr, ale také na platbu uskutečněnou z Devizového úvěru k umoření Privatizačního úvěru. Není totiž rozhodující, zda se jednalo o vlastní prostředky žalobce nebo o prostředky, které TESLAMP získal z cizích zdrojů, tj. z Devizového úvěru. Rozhodující je účel použití těchto prostředků, kterým bylo umoření části dluhu TESu z Privatizačního úvěru a tedy poskytnutí plnění za jiného, tj. za TES.
- Takovýmto plněním však nemohli být obohaceni nikdo jiný než TES. Nemohlo proto vzniknout žádné bezdůvodné obohacení žalovaného.

Závěr, že plněním TESLAMPu docházelo k zániku závazku TESu ze Smlouvy o privatizačním úvěru vyslovil také Krajský soud v Hradci Králové v řízení o Incidenční žalobě, vedeném pod sp. zn. 41 Cm 74/2006. V daném řízení Krajský soud v Hradci Králové dospěl ke skutkovému zjištění, že úvěr poskytnutý žalovaným TESu na základě Smlouvy o privatizačním úvěru, byl postupně splácen, a to jak přímo TESem, tak jiným subjektem (společností TESLAMP).

Na základě tohoto skutkového zjištění však Krajský soud v Hradci Králové dospěl ke zcela opačnému právnímu závěru než odvolací soud, a to, že veškeré platby TESLAMPu, a to včetně platby z Devizového úvěru, vedly k úhradě Privatizačního úvěru, docházelo tak ke snížení výše Privatizačního úvěru a plněním žalobce byl TES zbavován své povinnosti plnit dluh ze Smlouvy o privatizačním úvěru.

Pokud by nastala situace, že by oba uvedené rozsudky (tedy jak napadený rozsudek tak i rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové) nabyly právní moci, mělo by toto dvojí zcela odlišné posouzení plateb žalobce - jednou jako plateb z neplatného právního důvodu a podruhé jako plateb za jiného (ať již dle § 332 obch. zák. nebo § 454 obč. zák.) dalekosáhlé ba přímo absurdní důsledky pro žalovaného:

- žalovaný by musel muset vrátit veškeré platby společnosti TESLAMP na Privatizační úvěr, a to případně i včetně Devizového úvěru, ale současně
- by se jeho pohledávka vůči společnosti TES ze Smlouvy o privatizačním úvěru považovala za skoro plně uhrazenou plněním společností TESLAMP, a to případně včetně peněžních prostředků dle Smlouvy o devizovém úvěru.

Takovéto důsledky jsou však naprosto nepřipustné a znamenaly by zcela zásadní porušení práva žalovaného na spravedlivou ochranu jeho zájmů. Úkolem soudů je totiž prosazování práva při současné ochraně práv účastníků právních vztahů.

Rozhodnutí soudů, která představují aplikaci práva, by proto měla být jednotná a pro účastníky předvídatelná, jinak jsou zcela v rozporu s principem právní jistoty a narušují důvěru v právo. Nejvyšší soud ČR jako nejvyšší soudní orgán by měl zajišťovat jednotu a zákonnost rozhodování soudů. Při plnění tohoto důležitého úkolu je tak nezbytně nutné, aby byly odstraňovány rozpory a nejednot v rozhodování soudů nižší instance.

4. Otázka rozsahu případného bezdůvodného obohacení žalovaného

I když odvolací soud rozsudek soudu I. stupně ohledně částky 599.998.650,- Kč zrušil a vrátil věc v tomto rozsahu soudu I. stupně k dalšímu řízení, je žalovaný přesvědčen, že Nejvyšší soud ČR by se měl zabývat i otázkou vzniku a rozsahu bezdůvodného obohacení co do této částky.

I přes objektivní nepřezkoumatelnost částky 523.849.103,87 Kč nelze vyloučit, že odvolací soud v rámci této částky přiznal žalobci i nárok na užitky z částky 599.998.650,- Kč, tj. z Devizového úvěru a smluvních úroků z Devizového úvěru. Lze se tedy domnívat, i když toto v odůvodnění napadeného rozsudku není výslovně uvedeno, že odvolací soud považuje za bezdůvodné obohacení žalovaného rovněž výplatu Devizového úvěru a dále také úhradu smluvních úroků TESLAMPem dle Smlouvy o devizovém úvěru.

S takovýmto určením rozsahu bezdůvodného obohacení však žalovaný nemůže v žádném případě souhlasit.

Dle konstantní judikatury a odborné literatury jde o bezdůvodné obohacení tehdy, jestliže se plněním dostalo majetkové hodnoty tomu, komu bylo plněno, tak, že se buď zvýšil jeho majetek nebo nedošlo ke snížení jeho majetku, ač by se tak za běžných okolností stalo.

Ke vzniku nároku na vydání bezdůvodného obohacení se tak v prvé řadě vyžaduje vznik majetkového prospěchu na straně obohaceného. Smyslem zákonné úpravy bezdůvodného obohacení je poskytnout ochranu tomu, kdo pozbyl určitou majetkovou hodnotu. Zákon však nepočítá s tím, že by jí měl dostat zpět v plném rozsahu, ale pouze v takové výši, o kterou se jí obohatil jiný subjekt (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 33 Odo 1184/2005 ze dne 24.8.2006). Pokud majetkový prospěch nevznikl, je tím zcela vyloučen jakýkoli nárok na vydání bezdůvodného obohacení.

Žalovanému se však v souvislosti s výplatou Devizového úvěru nedostalo žádného majetkového prospěchu, jeho majetek se nijak nezvýšil. Stejně tak opačně na straně žalobce nedošlo k žádné majetkové újmě, jeho majetek se nijak nezmenšil. Pro tento závěr svědčí zejména následující důvody:

- a) Částka 599.988.650,-- Kč, tj. korunový ekvivalent Devizového úvěru, představuje vlastní peněžní prostředky žalovaného a nelze si představit situaci, že by se žalovaný mohl obohatit svými vlastními peněžními prostředky.

Tomu odpovídá i faktické provedení výplaty částky 599.988.650,-- Kč ze Smlouvy o devizovém úvěru, když k výplatě Devizového úvěru došlo na základě pokynu žalovaného a výplata byla provedena z jednoho vnitřního účtu žalovaného na jiný vnitřní účet žalovaného. Uvedená částka se tak nikdy nedostala do dispozice žalobce ani se nestala jeho majetkem a ani se stát neměla nebo nemohla a tudíž nemohlo dojít na straně žalobce ke vzniku újmy. Rovněž je tímto vyloučena existence faktického majetkového přesunu z dispozice žalobce (tj. subjektu, na jehož úkor mělo obohacení vzniknout), do dispozice žalovaného (tj. subjektu, který se měl obohatit), který je požadován k naplnění skutkové podstaty bezdůvodného obohacení.

- b) Na vypořádání plnění z obou neplatných smluv je třeba použít § 457 obč. zák. Dle názoru žalovaného totiž nic nebrání tomu, aby při vypořádání plnění z neplatných smluv bylo možné aplikovat ustanovení § 457 obč. zák. vždy, když se jedná o neplatné smlouvy, které byly uzavřeny mezi týmiž subjekty, a to nikoliv pouze ve vztahu k plněním poskytnutým na tu kterou smlouvu, ale ve vztahu k celkovému vzájemnému plnění poskytnutému oběma stranami podle mezi nimi uzavřených neplatných smluv.

Navíc se v případě Smlouvy o přistoupení k závazku a Smlouvy o devizovém úvěru jednalo o smlouvy, které byly nejen uzavřeny mezi týmiž subjekty, ale byly účelově propojené a na sobě závislé a od sebe navzájem neoddělitelné. Stejně tak u obou smluv šlo výhradně o peněžitá plnění, tedy nároky typově zcela shodné.

Za takovéto situace není dle názoru žalovaného možno postupovat jinak, než posuzovat rozsah případně vzniklého bezdůvodného obohacení v souvislosti obou neplatných smluv a podřídit vypořádání plnění z obou vzájemně propojených neplatných smluv režimu § 457 obč. zák.

Při aplikaci tohoto ustanovení je možno se domáhat jen vrácení toho, oč plnění jedné strany přesahuje plnění, které obdržela od strany druhé. Povinnost vrátit plnění (a tedy i povinnost takového vrácení) vzniká již k okamžiku přijetí takového plnění a k tomuto okamžiku se vypořádávají i vzájemně poskytnutá plnění. Při aplikaci tohoto ustanovení může být bezdůvodné obohacení žalovaného představováno jen částkou 329.188.817,49 Kč.

- c) Za situace, kdy jak Smlouva o přistoupení k závazku, tak i Smlouva o devizovém úvěru jsou soudem posouzeny jako absolutně neplatné a za situace, kdy je dána totožnost subjektů u obou neplatných smluv, již není rozhodující, z jakého právního titulu byly částky žalobcem či žalovaným hrazeny. Rozhodující je pouze faktický stav, tj. zda na některé straně došlo k získání majetkového prospěchu (bezdůvodného obohacení) a v jakém rozsahu.

Smlouva o devizovém úvěru byla již svým účelem (splacení závazku převzatého Smlouvou o přistoupení k závazku) zcela propojena se Smlouvou o přistoupení k závazku a pokud by nebylo Smlouvy o přistoupení k závazku, nikdy by nedošlo k uzavření Smlouvy o devizovém úvěru. Rovněž z tohoto důvodu není možno rozlišovat mezi jednotlivými „právními důvody“ jednotlivých plateb a pohlížet na převod částky Devizového úvěru odděleně, jako (I) na plnění žalovaného z neplatné Smlouvy o devizovém úvěru a (II) jako na plnění žalobce na Privatizační úvěr. Bezdůvodným obohacením pak může být jen rozdíl mezi částkami hrazenými oběma stranami, který je představován částkou 329.188.817,49 Kč.

- d) I pokud by bylo rozlišováno mezi jednotlivými „právními důvody“ jednotlivých plateb, což žalovaný odmítá s ohledem na shora uvedenou argumentaci ad b) a c), bylo by nutno na vzájemné platby žalovaného a žalobce aplikovat § 451 odst. 2 obč. zák. ve spojení s § 457 obč. zák.

Podle § 457 obč. zák. je možno se domáhat jen vrácení toho, oč plnění jedné strany přesahuje plnění, které obdržela od strany druhé. Protože dosud nedošlo k uhrazení celé dlužné částky z Devizového úvěru ze strany TESLAMPu, není dán žádný nárok žalobce a to až do výše poskytnutého Devizového úvěru.

- e) Pokud vůbec žalovanému nějaké bezdůvodné obohacení mohlo vzniknout, pak to mohly být jen faktické platby žalobce na Privatizační úvěr. V žádném případě nemůže bezdůvodné obohacení žalovaného představovat platba dle Smlouvy o devizovém úvěru (neboť tato naopak představuje bezdůvodné obohacení žalobce) ani platby žalobce směřující k vrácení Devizového úvěru až do celkové výše Devizového úvěru.

Uvedenou argumentací žalovaného se však odvolací soud vůbec nezabýval a i přes objektivní nepřezkoumatelnost částky 523.849.103,87 Kč tak nelze vyloučit, že žalobci přiznal nejen nárok na vrácení faktických plnění poskytnutých žalovanému na Privatizační úvěr, ale také jistinu a úroky vrácené dle Smlouvy o devizovém úvěru.

5. Otázka jednání žalobce v rozporu s dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku

Žalovaný již od počátku sporu zdůrazňoval, že nárok žalobce, i kdyby byl čistě formálně právně po právu, je nedůvodný, neboť je v rozporu s dobrými mravy, resp. se zásadami poctivého obchodního styku.

Tato argumentace žalovaného byla soudem I. stupně v jeho prvním rozsudku ve věci ze dne 17.3.2003 v plném rozsahu akceptována, avšak odvolací soud ve svém usnesení ze dne 7.4.2004 vyslovil závazný právní názor, že nárok žalobce nepovažuje za rozporný se zásadami poctivého obchodního styku. Takovýto závěr odvolacího soudu je však nesprávný.

Rozhodnutí soudu I. stupně i odvolacího soudu ohledně této otázky vychází z nesprávného zjištění soudů, že žalobce neměl žádný zájem na přistoupení k závazku společnosti TES. Tento závěr však vůbec nereflktuje skutečnost, že k uzavření Smlouvy o přistoupení k závazku a k poskytnutí plnění ze strany žalobce na Privatizační úvěr došlo za situace, kdy žalobce zajišťoval dluh společnosti TES z Privatizačního úvěru zástavním právem zřízeným v zásadě k veškerému nemovitému majetku žalobce a společnost TES byla v prodlení s úhradou splátek na Privatizační úvěr. TESLAMP tak byl vystaven nebezpečí zcela oprávněného výkonu zástavního práva ze strany žalovaného prodejem zastavených nemovitostí k uspokojení jeho pohledávky z Privatizačního úvěru. Vzhledem k tomu, že předmětem zástavního práva byly nemovitosti nezbytně potřebné pro výkon podnikatelské činnosti TESLAMPu, měl žalobce zásadní zájem vzniklou situaci řešit. Byl to pak sám žalobce, kdo inicioval uzavření Smlouvy o přistoupení k závazku a Smlouvy o devizovém úvěru, a nikoliv žalovaný.

Za situace, kdy se žalobce po celou dobu trvání svého vztahu se žalovaným choval jako jeden z dlužníků žalovaného, resp. jako osoba oprávněně poskytující plnění žalovanému (svůj závazek vůči žalovanému několikrát písemně uznal a především dobrovolně hradil žalovanému splátky úvěru včetně úroků), až do doby podání žaloby nárok žalovaného nijak nezpochybnil, žalovaný zcela oprávněně předpokládal, že žalobce je jedním z jeho dlužníků, resp. osobou oprávněně poskytující žalovanému plnění, a jako s takovým s ním po celou dobu jednal.

Dle přesvědčení žalovaného je třeba rovněž zohlednit skutečnost, že žalovaný poskytl v rámci předmětné transakce společnosti TESLAMP úvěr ve výši cca 843 milionů Kč, zpět obdržel jen částku cca 440 milionů Kč. Na základě napadeného rozsudku byl žalovaný povinen uhradit žalobci částku 523.849.103,87 Kč, což již učinil, avšak nadále mu hrozí, že bude muset žalobci uhradit dalších 1,25 miliardy Kč. Nárok žalobce se tak jeví žalovanému jako krájně nespravedlivý, nemravný a absurdní, neboť jeho základem je zneužití postavení žalobce. Žalovaný je rovněž přesvědčen, že nárok žalobce je zjevně účelový a jako takový je neobhajitelný a neodůvodnitelný.

Pokud by byl akceptován právní názor odvolacího soudu, že Smlouva o přistoupení k závazku a Smlouva o devizovém úvěru jsou neplatné pro rozpor s § 161e odst. 1 obch. zák., pak v této souvislosti nelze přehlížet skutečnost, že zákaz jednání uvedených v § 161e odst. 1 obch. zák. je adresován společnosti, o jejíž akcie jde, tj. v tomto případě žalobci, a nikoliv žalovanému.

Byl to tedy TESLAMP, kdo nesměl poskytnout nebo zajistit úvěr na nabytí svých akcií společností TES, TESLAMPu bylo toto jednání zakázáno a TESLAMP tento zákaz porušil. Je-li důsledkem porušení zákonné povinnosti TESLAMPu absolutní neplatnost Smlouvy o přistoupení k závazku a Smlouvy o devizovém úvěru, pak to byl TESLAMP, kdo neplatnost těchto smluv způsobil.

Za těchto okolností je nárok žalobce, který způsobil neplatnost smluv, v rozporu s obecnou právní zásadou, že se nikdo nemůže dovolávat své vlastní nepoctivosti (nemo turpitudinem suam allegare potest). V důsledku tohoto je pak také proti zásadám poctivého obchodního styku, aby žalobci, jakožto osobě, která porušením svých zákonných povinností způsobil neplatnost předmětných smluv, byla přiznána soudní ochrana nároku na vydání bezdůvodného obohacení, natož pak v rozsahu, ve kterém se ho žalobce domáhá, který je dle přesvědčení žalovaného nepřiměřený, zcela zjevně účelový a nemravný. Výkon práva žalobce v předmětném soudním řízení je zcela evidentně v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a jednání žalobce je v rozporu s dobrými mravy.

Odvolací soud se však při odmítnutí aplikace § 265 obch. zák. (jak to učinil ve svých usneseních ze dne 7.4.2004 a 15.5.2006) vůbec nezabýval otázkou, komu byl zákaz dle § 161e odst. 1 obch. zák. adresován a kdo tedy při uzavření Smlouvy o přistoupení k závazku a Smlouvy o devizovém úvěru porušil své zákonné povinnosti a způsobil tak jejich neplatnost. Tato absence posouzení uvedených skutečností měla zásadní vliv na zaujetí nesprávného právního názoru odvolacího soudu, že požadavek žalobce na vydání bezdůvodného obohacení nelze považovat za rozporný se zásadami poctivého obchodního styku.

Žalovaný je proto i nadále přesvědčen, že žalobce se ve vztahu k žalovanému choval nepoctivě a nemravně, když zneužil práv, která mu vůči žalovanému vznikla porušením zákazu finanční asistence, stanoveným v ustanovení § 161e odst. 1 obch. zák., který však byl adresován žalobci a nikoliv žalovanému a k jeho porušení došlo žalobce a nikoliv žalovaným. Tímto zneužitím práv žalobce a překročením mezí, které vyplývají ze zásad poctivého obchodního styku, došlo ze strany žalobce k výkonu práva, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku a který proto nepožívá právní ochrany.

6. Otázka existence dobré víry žalovaného a tudíž nemožnosti vzniku nároku žalobce na vydání užitků z bezdůvodného obohacení a otázka výše užitků

S předchozí otázkou úzce souvisí otázka dobré víry na straně žalovaného, ohledně které odvolací soud na základě skutkového stavu dospěl k nesprávnému závěru, že dobrá víra na straně žalovaného nemohla být dána zejména s přihlédnutím k personálnímu propojení společností TES a TESLAMP. Toto zjištění odvolacího soudu a z něj vycházející právní názor odvolacího soudu je však dle přesvědčení žalovaného naprosto absurdní a jako takové nemůže obstát.

Celá transakce byla ze strany žalovaného zcela standardní a odpovídala tehdy obecně používaným způsobům financování. Z provedených důkazů je zcela jednoznačné, že to nebyl žalovaný, kdo měl vliv na chování žalobce, ale společnost TES, resp. osoby stojící za oběma společnostmi, neboť vedení žalobce bylo z většiny tvořeno osobami účastnými ve společnosti TES.

Pokud někdo nejednal v dobré víře, či dokonce s úmyslem žalobce poškodit, pak to rozhodně nebyl žalovaný, který poskytl úvěr ve výši cca 843 miliónů Kč a dostal zpět pouze cca 440 mil. Kč, čímž byl značně ekonomicky poškozen, ale společnost TES, resp. osoby za touto společností stojící.

Pokud se v daném případě dopustil někdo jednání na úkor žalobce, nebyl to v žádném případě žalovaný, ale společnost TES, resp. představenstvo žalobce.

Pokud se tedy žalobce vůči někomu chce po právu domáhat náhrady vzniklé škody, pak ovšem jeho nárok musí směřovat vůči společnosti TES, případně proti bývalému představenstvu žalobce.

Rozpor Smlouvy o přistoupení k závazku se zákonem nevyplývá přímo ze znění obchodního zákoníku a byl teprve dovozen rozšiřujícím výkladem příslušného zákonného ustanovení odvolacím soudem v jeho usnesení ze dne 7.4.2004. Dokonce soud I. stupně ve svém rozsudku ze dne 17.3.2003 dospěl k závěru, že Smlouva o přistoupení k závazku je platným právním úkonem. Za této situace byl žalovaný až do doby doručení usnesení odvolacího soudu ze dne 7.4.2004 ohledně přijatých plnění v dobré víře. Po tomto datu žalovaný žádné plnění od žalobce neobdržel. Vzhledem k tomu, že žalovaný byl a musel být v době přijetí plnění od žalobce v dobré víře, nemůže žalobci náležet nárok na vydání užitků ve smyslu § 458 obč. zák.

V této souvislosti je rovněž namístě znovu uvést, že pokud by byl akceptován právní názor odvolacího soudu, že Smlouva o přistoupení k závazku a Smlouva o devizovém úvěru jsou neplatné pro rozpor s § 161e odst. 1 obch. zák., pak nelze přehlížet skutečnost, že zákaz jednání uvedených v § 161e odst. 1 obch. zák. je adresován společnosti, o jejíž akcie jde, tj. v tomto případě žalobci.

Byl to tedy žalobce, kdo nesměl poskytnout nebo zajistit úvěr na nabytí svých akcií společnosti TES, žalobci bylo toto jednání zakázáno a žalobce tento zákaz porušil. Je-li důsledkem porušení zákonné povinnosti žalobce absolutní neplatnost Smlouvy o přistoupení k závazku a Smlouvy o devizovém úvěru, pak to byl žalobce, kdo neplatnost těchto smluv způsobil.

Dovolává-li se tedy žalobce nedostatku dobré víry žalovaného a odvolací soud tomuto přisvědčil, nelze přehlížet, že žalobce a spolu s ním i TES měli vědět, jakého jednání se žalobce nesmí dopustit. Tyto skutečnosti jednoznačně zpochybňují dobrou víru na straně žalobce.

Uvedené skutečnosti vedou k závěru, že přiznání užitků z bezdůvodného obohacení není po právu. Navíc v této souvislosti žalovaný znovu zdůrazňuje, že i přes objektivní nepřezkoumatelnost částky 523.849.103,87 Kč nelze vyloučit, že odvolací soud přiznal ve výroku I. napadeného rozsudku žalobci nárok i na užitky z částky 599.988.650,- Kč, ačkoliv o oprávněnosti nároku žalobce ohledně této částce dosud nerozhodl a věc v této části vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. Nelze si tedy představit, že by žalobce měl mít nárok na užitky z částky, která nepředstavuje jeho nárok na vydání bezdůvodného obohacení, resp. z titulu nároku, o kterém nebylo dosud rozhodnuto.

Výše užitků pravděpodobně přiznaných žalobci odvolacím soudem je dále nesprávná z toho důvodu, že žalovaný nikdy v předchozím řízení neučinil jejich výši nespornou, (žalovaný učinil nespornou toliko metodiku výpočtu hypotetických užitků, právní důvod tohoto nároku však vždy odmítal a činí tak i nadále) jak mylně dovodil odvolací soud. Výše užitků tak nebyla ani v řízení před soudem I. stupně ani v řízení před odvolacím soudem zjištěna.

V.

Rozpor skutkových zjištění odvolacího soudu s provedeným dokazováním (dovolací důvod dle § 241a odst. 3 písm. c) o.s.ř.)

Žalovaný je přesvědčen, že některá skutková zjištění a právní posouzení odvolacího nemají oporu v provedeném dokazování.

Odvolací soud např. ve svém usnesení ze dne 7.4.2004 uvádí, že je nutno souhlasit se žalobcem, že je těžko představitelné, v čem by měl spočívat zájem společnosti TESLAMP na přistoupení k téměř miliardovému dluhu, aniž by obdržela jakékoli protiplnění. Nelze proto dle odvolacího soudu považovat požadavek žalobce na vrácení bezdůvodného obohacení za rozporný se zásadami poctivého obchodního styku.

Takovýto závěr je však zjevně nesprávný, neboť zájem společnosti TESLAMP na přistoupení k závazku společnosti TES ze Smlouvy o privatizačním úvěru byl zcela zjevně dán postavením žalobce, který zajišťoval dluh společnosti TES z Privatizačního úvěru zástavním právem zřízeným v podstatě k veškerému nemovitému majetku žalobce a společnost TES byla v prodlení s úhradou splátek na Privatizační úvěr. TESLAMP tak byl vystaven nebezpečí zcela oprávněného výkonu zástavního práva ze strany žalovaného prodejem zastavených nemovitostí k uspokojení jeho pohledávky z Privatizačního úvěru. Vzhledem k tomu, že předmětem zástavního práva byly nemovitosti nezbytně potřebné pro výkon podnikatelské činnosti TESLAMPu, měl žalobce zásadní zájem vzniklou situaci řešit.

Žalovanému však není vůbec jasné, proč odvolací soud tuto zcela zjevnou skutečnost, která byla ze strany žalovaného jednoznačně prokázána předloženými důkazy, ignoroval.

Rovněž dle přesvědčení žalovaného není zřejmé, na základě jakých důkazů a zjištění odvolací soud dospěl ke svým výše uvedeným závěrům, když soud I. stupně ve svém rozsudku ze dne 17.3.2003 dospěl z provedených důkazů ke zcela opačným závěrům.

Z odůvodnění usnesení odvolacího soudu ze dne 7.4.2004 totiž vůbec nevyplývá, že by odvolací soud provedl v rámci odvolacího řízení v tomto směru nějaké důkazy a dospěl na jejich základě k jinému právnímu hodnocení. Přitom uvedený závěr odvolacího soudu byl posléze převzat soudem I. stupně jako skutkové zjištění a právní závěr, aniž by byly provedeny potřebné důkazy. Vliv tohoto nesprávného postupu odvolacího soudu a následně soudu I. stupně je zcela jednoznačně patrný z průběhu celého řízení až do vydání napadeného rozsudku.

Rovněž tak zaujal odvolací soud v odůvodnění napadeného rozsudku na str. 7 stanovisko, že z nesporných skutkových zjištění není rovněž úvaha o aplikaci § 454 obč. zák., neboť dlužník nebyl jednáním žalobce zbaven své povinnosti plnit žalovanému dle Smlouvy o privatizačním úvěru. Odvolací soud doslova uvádí *„Z hlediska nesporných skutkových zjištění není rovněž úvaha o aplikaci § 454 obč. zák. .... Skutková podstata tohoto ustanovení je naplněna za předpokladu, že ten, za něž bylo plněno třetí osobou jeho věřiteli (dále věřitel), aniž by byl mezi touto třetí osobou a věřitelem právní vztah, byl tímto zbaven své povinnosti věřiteli plnit. Tak to v daném případě nebylo..... Bez ohledu na uvedené vyhodnocení skutkového stavu.....“*.

Žalovanému jednak není jasné, zda se jedná o skutkové zjištění či o právní hodnocení odvolacího soudu, neboť toto není z odůvodnění napadeného rozsudku patrné. Pokud by se jednalo o skutkové zjištění, je toto dle názoru žalovaného v přímém rozporu s dosud v řízení provedenými důkazy, neboť z provedených důkazů naopak jednoznačně vyplývá, že po uzavření Smlouvy o přistoupení k závazku TES

žalovanému již nic nehradil a žalovaný po něm ani hrazení žádných závazků nepožadoval. Naopak žalobce se po celou dobu trvání svého obchodního vztahu se žalovaným choval jako jeden z dlužníků žalovaného, resp. jako osoba oprávněně poskytující žalovanému plnění, svůj závazek vůči žalovanému několikrát písemně uznal a především dobrovolně hradil žalovanému splátky úvěru včetně úroků, čímž docházelo ke snižování dluh z Privatizačního úvěru, a až do doby podání žaloby nárok žalovaného nijak nezpochybnil.

Ve svém usnesení ze dne 15.5.2006 odvolací soud zaujal stanovisko k aplikaci ustanovení § 332 obch. zák., když uvedl, že toto ustanovení lze aplikovat pouze za přesně stanovených podmínek, které vyjmenoval. V rámci následného řízení před soudem I. stupně žalovaný proto řádně tvrdil a prokázal splnění všech podmínek nutných dle odvolacího soudu k aplikaci ustanovení § 332 obch. zák. Odvolací soud však v napadeném rozsudku splnění podmínek pro aplikaci ustanovení § 332 obch. zák. zcela ignoroval a touto problematikou se vůbec nezabýval a to navzdory svému předchozímu stanovisku, ze kterého jednoznačně vyplývalo, že aplikace ustanovení § 332 obch. zák. na projednávanou věc je dle odvolacího soudu možná po splnění odvolacím soudem specifikovaných podmínek.

VI.

Otázky zásadního právního významu

I přesto, že dovolání je dle přesvědčení žalovaného přípustné dle § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř., žalovaný v souladu s poučením odvolacího soudu, dle kterého je dovolání přípustné dle § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř., formuluje tyto otázky zásadního právního významu:

1. Vztahuje se zákaz finanční asistence podle § 161e obchodního zákoníku ve znění platném k 11.8.1997 též na přistoupení společností k závazku z úvěru poskytnutého pro účely nabytí akcií této přistupující společnosti?
2. Může být vyloučeno použití ustanovení § 332 odst. 1 druhá věta obchodního zákoníku s odkazem na § 161e obchodního zákoníku za situace, kdy:
  - a) nabyvatel akcií emitovaných akciovou společností čerpal úvěr k zaplacení kupní ceny akcií emitovaných akciovou společností,
  - b) akciová společnost platně – před účinností § 161e obchodního zákoníku - zajistila závazek nabyvatele akcií emitovaných akciovou společností ke splacení tohoto úvěru,
  - c) nabyvatel akcií je v prodlení se splácením úvěru,
  - d) akciová společnost poskytuje bance platby na základě absolutně neplatného (pro rozpor s § 161e obchodního zákoníku) přistoupení akciové společnosti k závazku nabyvatele akcií?
3. Za předpokladu, že by soud odmítl použití úpravy dle § 332 odst. 1 druhá věta obchodního zákoníku, aplikuje se na povinnost vrátit plnění z neplatného přistoupení k závazku (pro rozpor s § 161e obchodního zákoníku), kdy akciová společnost emitující akcie bez právního důvodu plnila bance za nabyvatele jejích akcií,
  - a) ustanovení § 454 občanského zákoníku, podle kterého by se bezdůvodně obohatil nabyvatel akcií a měl by toto bezdůvodné obohacení vydat akciové společnosti, nebo
  - b) ustanovení § 451 občanského zákoníku, podle kterého by se bezdůvodně obohatila banka, která by plnění bez právního důvodu přijala a měla by toto bezdůvodné obohacení akciové společnosti vydat?
4. Jestliže by soud uvažoval o aplikaci § 451 občanského zákoníku, požívá akciovou společností uplatňovaný nárok na vydání bezdůvodného obohacení proti bance právní ochrany (§ 265 obchodního zákoníku) přesto, že zákaz finanční asistence dle § 161e obchodního zákoníku je adresován akciové společnosti?

5. Jestliže by soud uvažoval o aplikaci § 451 občanského zákoníku, vztahovalo by se vzájemné automatické zúčtování podle § 457 občanského zákoníku pouze na vzájemně poskytnutá peněžitá plnění vždy z jedné neplatné smlouvy nebo by se vztahovalo na veškerá vzájemná plnění mezi těmiž účastníky ze všech neplatných smluv, a to za situace, kdy tyto neplatné smlouvy byly svým účelem provázány a samostatně by nebyly uzavřeny?
6. Je ve vztahu k povinnosti vydat užítky spolu s předmětem bezdůvodného obohacení (§ 458 odst. 2 obchodního zákoníku) v dobré víře ten, kdo v přesvědčení, že tak učinit smí, uzavřel smlouvu o přistoupení k závazku neplatnou pro rozpor se zákazem finanční asistence podle § 161e obchodního zákoníku, byť zákaz nevyplyvá přímo z výslovného znění zákona, ale je dovozen teprve výkladem soudu? V jakém okamžiku dojde ke ztrátě dobré víry?"
7. Řídí se promlčení nároku na vydání bezdůvodného obohacení vzniklého před 1.1.2001 v důsledku plnění žalobce na základě neplatného přistoupení k závazku občanským zákoníkem nebo obchodním zákoníkem za situace, kdy se podle znění § 261 odst. 6 obchodního zákoníku platného do 1.1.2001 na právní vztahy ze smluv o přistoupení k závazku jako na celek aplikoval občanský zákoník?
8. Je v souladu s dobrými mravy či se zásadami poctivého obchodní styku, aby se strana, která způsobila porušením svých zákonných povinností absolutní neplatnost smlouvy, domáhala nároku na vydání bezdůvodného obohacení, a to dokonce včetně užitek z bezdůvodného obohacení? Požívá takový nárok právní ochrany?

VII.

S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti je žalovaný přesvědčen, že napadený rozsudek je nesprávný a jeho vydání předcházela řada procesních pochybení odvolacího soudu.

Žalovaný proto

n a v r h u j e,

aby Nejvyšší soud ČR bod I. rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12.12.2007, č.j. 9 Cmo 463/2007-584, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 18.12.2006, č.j. 46 Cm 238/200-492, ve znění opravného usnesení ze dne 4.5.2007, č.j. 46 Cm 238/200-528, zrušil a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

VIII.

Žalovaný současně

n a v r h u j e,

aby Nejvyšší soud ČR dle § 243 o.s.ř. vykonatelnost bodu I. rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 12.12.2007, č.j. 9 Cmo 463/2007-584, ve spojení s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 18.12.2006, č.j. 46 Cm 238/200-492, ve znění opravného usnesení ze dne 4.5.2007, č.j. 46 Cm 238/2000-528, odložil do rozhodnutí o podaném dovolání.